

VI FÖR SVERIGE FRAMÅT!

**Stämmoprogram för ekonomi
och arbetsmarknad**

Kommitté 1

Centerpartiets partistämma 26-29 september 2019

Stämmoprogram för ekonomi och arbetsmarknad

Möjligheternas land

Sverige är ett av världens rikaste, mest jämställda och klimateffektiva länder. Ändå står Sverige just nu inför stora utmaningar.

Den internationella öppenheten och frihandeln, som är avgörande för ett litet exportberoende land som Sverige, hotas av nationalism och tullmurar. Klimathotet riskerar att kullkasta förutsättningarna för den globala ekonomin och ställer krav på omställning till det förnybara.

Sverige präglas också sedan länge av en långvarig och allvarlig social klyvning. Det är en klyvning som går mellan människor och mellan platser. Mellan de med utbildning, språk och yrkeserfarenhet och de som inte har ett jobb. Mellan välmående och företagsamma orter och utsatta för- och bruksorter. Friheten och möjligheterna är ojämnt fördelade.

Sverige kan bara möta dessa utmaningar genom att blicka framåt. Lösningen för att hjälpa de som hamnat på fel sida om klyvningen är inte mer statliga bidrag och regleringar. Det är riktiga jobb, varaktig tillväxt, fler dynamiska företag, högkvalitativa utbildningar och efterfrågade färdigheter. Lösningen på klimatfrågan är inte planekonomi, utan kraftfulla incitament för nya idéer om omställning och förnybart. För att bryta klyvningen och klimatkrisen behövs därför mer, inte mindre, frihet.

Sverige behöver utveckla och förnya vår svenska modell. Sverige ska vara ett land där alla människor, infödda som inflyttade, både kan och förväntas göra en livsresa, bygga sin tillvaro och få egenmakt att forma sina liv. Oberoende av postnummer och bakgrund. Att bygga en möjligheternas ekonomi, som främjar den enskildes frihet, ekonomins tillväxtförmåga och klimatomställningen, som bryter klyvningen mellan människor och platser, är det stora och avgörande liberala projekt som Sverige nu står inför.

Det behövs frihet från de regler och skatter som hindrar jobb, företag, bostäder och tillväxt. Skatter och regler kan inte utformas enbart för stora städer och gamla företag, utan måste också fungera för mindre orter och nya småföretag.

Staten behöver fokusera på de kärnuppgifter som avgör människors livschanser, inte på att i efterhand kompensera för misslyckanden. Det behövs trygghet från brott och från sjukdom. Utbildning och vidareutbildning är och förblir den helt avgörande nyckeln för att ge människor möjlighet att växa.

Viktiga reformer i Januariavtalet

Centerpartiet har i Januariavtalet drivit fram stora liberala reformer som nu genomförs för bland annat arbetsmarknaden, skattesystemet, företagspolitiken och bostadsmarknaden. Men det är bara början.

Inom arbetsmarknaden handlar det om flera grundläggande förändringar för att öppna arbetsmarknaden och att fler ska få sitt första jobb. Arbetsförmedlingen reformeras i grunden där fristående aktörer matchar och rustar arbetssökande för de lediga jobben. Arbetsrätten

40 moderniseras och anpassas efter dagens arbetsmarknad. Lagen om anställningsskydd ska
41 ändras genom tydligt utökade undantag från turordningsreglerna. Arbetslöshetsförsäkringen
42 ska reformeras i linje med en flexicuritymodell och öppnas för fler som arbetat, baseras på
43 inkomster och trappas ned samt fasas ut i takt med arbetslöshetens längd. Vägen in på
44 arbetsmarknaden förstärks genom att fler får chansen till ett jobb utan utbildningskrav.

45 Januariavtalet innehåller en rad reformer för bättre villkor för företagande och entreprenörer.
46 En gemensam ambition i avtalet är att Sveriges ekonomi ska stärkas genom att främja ett mer
47 konkurrenskraftigt och innovativt näringsliv och vi underlättar möjligheterna att bli, verka och
48 lyckas som företagare. Beskattningen av företag, i synnerhet växande små och medelstora
49 företag, ska bli mer gynnsam. Arbetsgivaravgifter ska sänkas. Förbättrade regler för
50 personaloptioner och borttagen extraskatt på generationsskiften genomförs. Taket i RUT
51 tredubblas och avdraget utvidgas till tvätt, flytt-, hämt-och trygghetstjänster. En kraftig
52 förenkling av beskattning och regelverk för mikroföretagande ska genomföras.

53 Inom skatteområdet ska viktiga skattesänkningar på arbete och företag genomföras enligt
54 Januariavtalet. Ett ingångsavdrag, med kraftigt sänkta arbetsgivaravgifter för de som är nya på
55 arbetsmarknaden de första två åren. Miljöskatternas andel av skatteinkomsterna ska öka. En
56 grön skatteväxling ska genomföras med höjda miljöskatter som växlas mot sänkt skatt på jobb
57 och företagande. De sänkta skatter på jobb och företagande som ska matcha miljöskatterna är
58 utöver ingångsavdraget och borttagandet av värnskatten, som ska tas bort 2020. Viktiga mål
59 för en ny skattereform är att öka sysselsättningen och antalet arbetande timmar med sänkt
60 skatt på jobb och företagande, bidra till att klimat-och miljömål nås, stärka Sveriges
61 konkurrenskraft, sänka marginalskatten och uppnå att färre betalar statlig inkomstskatt. Den
62 högre skatt pensionärer betalar tas bort.

63 Ska Sverige minska klyvningen och lägga grunden för varaktigt växande välförstånd, måste
64 reformerna fortsätta.

65 Ökade livschanser oberoende av bakgrund

66 ***Flexicurity, trygghet och omställning på svensk arbetsmarknad***

67 Sverige är ett rikt land, men med en arbetsmarknad som stänger många ute. I
68 högkonjunkturens Sverige finns hundratusentals människor som står utanför svensk
69 arbetsmarknad. Tre fjärdedelar av dem, en kvarts miljon, är dessutom vad som kallas utsatta:
70 utlandsfödda, äldre som ska tillbaka i jobb, personer utan gymnasieexamen och personer med
71 funktionsnedsättning.

72 Arbetsmarknaden är tudelad. Trots hög arbetslöshet råder akut brist på många typer av
73 arbetskraft. För personer med längre utbildning och goda svenskkunskaper är arbetslösheten
74 låg, samtidigt som den är mångfalt högre för övriga. När konjunkturen försvagas riskerar fler
75 människor att stängas ute.

76 Därför måste vi förnya den svenska modellen. Arbetsmarknaden måste bli öppen. Enkelhet
77 och flexibilitet måste vara grundprincipen, med en trygghet byggd på stärkt kompetens genom
78 hela livet.

79 ***Utsatta in i jobb***

80 Det mest akuta är att bryta de lås i form av skatter och regler som stänger ute människor med
81 kort utbildning och svagare svenskkunskaper. Det måste gå att börja till en något lägre lön
82 under de första åren istället för att fastna i bidrag. Etableringsjobben, som framförhandlats av
83 arbetsmarknadens parter, ska nu breddas till de många mindre företag utan kollektivavtal som

84 skapar en stor andel av de nya jobben. Men ger inte denna breddning tillräcklig effekt på
85 arbetslösheten bör det lagstiftas om en ny form av lärlingsjobb med en lägre ingångslön.

86 Skattekilarna på att anställa, som är bland världens högsta, måste sänkas brett för de som inte
87 kommer in på arbetsmarknaden. Centerpartiet har drivit igenom att arbetsgivaravgiften ska
88 sänkas kraftigt för de som är nya på arbetsmarknaden.

89 **Flexicurity och kompetensutveckling**

90 Hela arbetsmarknaden, inte bara den för de mest utsatta, bör bli mer flexibel och rörlig.
91 Principen bör vara ”flexicurity” – en kombination av flexibilitet och trygghet, genom stora
92 möjligheter till vidareutbildning och omställning, som bland annat införts exempelvis i
93 Danmark. Kombinationen flexibilitet-utbildning-omställning behövs för att möta de nya
94 kompetensbehov som hela tiden uppstår på arbetsmarknaden.

95 De gamla och godtyckliga regleringarna av arbetsmarknaden bör ersättas med flexibla,
96 rättvisa och enkla regler, lika för alla, som skyddar mot godtycke och diskriminering och
97 premierar kompetens. Turordning vid uppsägning ska utgå från kompetens, inte
98 anställningsår.

99 Idag kan fackförbund vidta stridsåtgärder mot små företag även om de anställda där själva
100 inte har någon konflikt med arbetsgivaren. Sådana strider handlar sällan om att
101 fackmedlemmar drabbats av orimliga villkor eller vägras skälig lön, utan att den mix av
102 villkor som anställda och arbetsgivare enats om är en annan än den facket föreskriver centralt.
103 Godtycket i att blockera mindre företag måste bytas mot respekt för de anställdas egna
104 önskemål. Det måste finnas en proportionalitetsregel mellan vad facket försöker uppnå med
105 sina stridsåtgärder och den skada det lilla företaget eller samhällsekonomin utsätts för. Detta
106 är exempel på behov av en mer genomgripande modernisering av arbetsrätten.

107 Samtidigt som flexibiliteten ökar måste såväl det offentliga som privata arbetsgivare investera
108 mer resurser i utbildning och vidareutbildning Anställda ska ges bättre möjligheter att
109 kompetensutvecklas på arbetsplatsen. Något som skapar bättre förutsättningar till karriärsteg,
110 gör att människor står starkare på arbetsmarknaden och har lättare att också hitta ett nytt jobb.
111 Arbetsgivarna måste ha tydliga incitament att satsa på de anställdas kompetens. Samhället
112 måste också bättre kunna möta flaskhalsar i bristyrken.

113 Sveriges konkurrenskraft bygger på hög kompetens, och att många företag satsar mycket på
114 anställdas vidareutbildning och kompetenshöjande insatser. Men eftersom det alltid finns en
115 risk att företag förlorar värdet av en sådan investering, exempelvis om den anställde byter
116 jobb, så är det inte alla företag som gör dessa viktiga investeringar i kompetenshöjande
117 åtgärder för personalen. Individerna har i en föränderlig värld större värde av kompetenshöjning
118 än vad företag i regel kan erbjuda. Därför finns det ett samhällsintresse av att skapa särskilda
119 ekonomiska incitament för att investera i anställdas vidareutbildning. Centerpartiet vill därför
120 att företagens incitament att investera i personalens kompetens förstärks, exempelvis genom
121 ett kompetensavdrag.

122 Vidareutbildning och omställning är idag relativt framgångsrik, men sker i för liten skala.
123 Yrkehögskolan (YH), en avancerad yrkesutbildning i bristyrken och företagande, är en av
124 svensk arbetsmarknads mest framgångsrika projekt, med stora samhällsekonomiska vinster.
125 Men YH behöver skalas upp. Den typ av utbildning som bedrivs inom YH är en lika naturlig
126 och viktig del av det svenska utbildningssystemet som exempelvis högskolor och universitet.
127 YH lider också av att det inte är permanenta utbildningar, utan projektanslag, som gör att
128 anordnarna inte får långsiktighet i sin verksamhet. Ett stort YH – lyft bör genomföras där
129 Yrkehögskolan stärks avsevärt och får en högre grad av fasta anslag. Fler förberedande

130 utbildningar bör finansieras och kortare påbyggnadsutbildningar kunna ingå. Privata och
131 offentliga arbetsgivare bör också få möjlighet att delfinansiera YH-platser när de ser stora
132 behov av kompetenser utöver vad den statliga nivån bedömt nödvändigt.

133 I många länder med välfungerande yrkesutbildningar spelar lärlingsskapet, med sin
134 kombination av anställning och utbildning i yrket, en större roll än i Sverige. Även vuxna
135 måste i högre grad kunna gå lärlingsutbildningar, med studiemedel, studielån och stöd till
136 anordnare. Yrkesvux, yrkesutbildningar motsvarande gymnasiet, är idag också
137 underdimensionerade i förhållande till växande behov, inte minst i offentlig sektor. Ett sätt att
138 både bredda utbildningarna och stärka effektiviteten är att införa en vuxenutbildningspeng
139 med mer av resultatkrav kopplade till möjligheterna att få arbete.

140 Det ordinarie högre utbildningsystemet är idag i huvudsak anpassat efter unga. Det blir dock
141 allt vanligare och viktigare att äldre vuxna återgår till studier för att få ny kompetens.
142 Dessutom lever vi längre och alltfler jobbar högre upp i åren. Därför bör studielån inte fasa
143 ut redan från 47 och vara möjliga att ta ända till 60 år. För att möjliggöra ett livslångt lärande
144 med kontinuerlig påfyllning av kunskap bör även kursutbuden, på universitet så väl som
145 yrkeshögskolor, anpassas för att erbjuda kompetensutveckling för yrkesverksamma i en större
146 utsträckning än vad de gör idag.

147 Många som idag står utanför arbetsmarknaden är långtidssjukskrivna. Försäkringskassan bör
148 ha ett uttalat mål för hur många som ska komma tillbaka till arbete, snarare än mål som enbart
149 syftar till människor ska lämna sjukförsäkringen även om det innebär att individen övergår i
150 andra bidragssystem.

151 Ett nytt kontrakt för integrationen i Sverige

152 Till Sverige har människor kommit från Europa och resten av världen. Människor som idag
153 spelar en avgörande roll för såväl näringsliv som välfärd och som företagare har skapat ett
154 stort antal arbetstillfällen. Men Sverige är också ett land med en mycket dåligt fungerande
155 integration. En arbetsmarknad med höga trösklar och ett byråkratiskt mottagande har skapat
156 ett av västvärldens största gap i sysselsättning mellan inrikes och utrikes födda. Istället för att
157 nyanlända, precis som arbetskraftsinvandrare, har mötts av förväntningar på och möjligheter
158 till att jobba hårt, lära sig svenska och göra rätt för sig, har man ofta mötts av passiv väntan
159 och bidragsberoende.

160 Här måste ett nytt kontrakt upprättas. Den som kommer till Sverige måste mötas av höga
161 förväntningar, höga krav, hårt arbete och fler timmar av svenskundervisning och praktik.
162 Samtidigt ska de också kunna ha höga förväntningar på att Sverige erbjuder goda möjligheter
163 att snabbt komma in i samhället och kunna hitta jobb och bostad.

164 **Snabbare vägar in i arbete**

165 Alla, såväl nyanlända som inrikes födda, gynnas av lägre trösklar till den svenska
166 arbetsmarknaden. Därför är de reformer av arbetsmarknaden som nu ska genomföras inom
167 ramen för Januariavtalet avgörande för integrationen. Men än mer måste göras framåt.

168 Människorna som söker sig till Sverige är inte identiska. Det är individer och familjer som
169 skiljer sig åt. Vissa har lång eftergymnasial utbildning. Andra har inte gått ett enda år i skola.

170 För dem med mer arbetslivserfarenhet och längre skolgång krävs i första hand inventering,
171 validering och komplettering av deras färdigheter. Migrationsverket måste ha en fungerande
172 genomgång av kompetenser hos asylsökande och snabbare metoder att referera dem med

173 examina till branschorganisationer och lärosäten, där det i sin tur bör finnas incitament,
174 resurser och rutiner nog för att lägga tid på att granska och validera kunskaper och
175 kompletterande utbildningar.

176 För de med mindre erfarenhet och kortare skolgång krävs i stället intensiv praktik och
177 utbildning. På Centerpartiets initiativ ska det nu införas ett intensivår för nyanlända, med fler
178 timmar yrkessvenska, även på kvällar och helger, bättre svenskundervisning med en
179 resultatbaserad SFI-peng, praktik inom bristyrken, utökad obligatorisk samhällsorientering,
180 mentorskapsprogram och möjligheten att ta ett certifikat för de som når upp till de högt satta
181 målen för yrkeskunskap och språk. På sikt bör en sådan intensiv inledande period gälla de
182 allra flesta av de vuxna som får uppehållstillstånd.

183 Integration är dock mer än offentliga integrationsprogram. Än viktigare är personliga
184 relationer och nätverk. Föreningslivet och företags ideella arbete är därför avgörande för att
185 nyanlända ska komma in i samhället. Det bör därför finnas långsiktiga medel för
186 civilsamhällets integrationsarbete, till exempel mentorskap och integration genom idrott och
187 folkbildning. Stöd ska enbart ges till organisationer med demokratiska värderingar.

188 **Kvalificering in i transfereringssystemen**

189 En grundläggande princip är att människor som tar del av våra gemensamma trygghetssystem
190 behandlas lika. Samma möjligheter och skyldigheter ska gälla alla. Därför är det rimligt att
191 nyanlända också får arbeta för att nå högre ersättningsnivåer i socialförsäkringen, så att man
192 kvalificerar sig in i det svenska socialförsäkringssystemet. Det ökar drivkrafterna att komma i
193 arbete, sänker kostnaderna och tydliggör att asylrätten handlar om att erbjuda skydd, inte
194 förmåner. Ersättning i transfereringssystem bör därför utgå baserat på inkomst, och därmed
195 inbetald skatt, snarare än dagens framåtblickande mått: sjukpenninggrundande inkomst.
196 Existerande undantag från kvalificeringsregler för flyktingar, inom exempelvis
197 garantipensionen och sjukersättningen, bör tas bort. Etableringsersättningen bör också göras
198 om till ett etableringslån, baserat på samma principer som gäller för CSN-lån, där lånet
199 betalas tillbaka under en längre tid.

200 **Fokus på jobb för utrikesfödda kvinnor**

201 För alltför många utrikes födda kvinnor dominerar den inledande tiden i Sverige alltför ofta
202 av hushållsarbete och barnpassning, vilket kraftigt minskar chansen att komma i arbete.
203 Integration är därmed också en fråga om jämställdhet. Tiden i föräldraförsäkring bör därför
204 begränsas och språkutbildning påbörjas parallellt med eventuell föräldraledighet, bland annat
205 genom integrationsförskolor. Ekonomiska ersättningar till hushåll, som till exempel
206 ekonomiskt bistånd, bör som regel betalas ut jämnt mellan makar, för att stärka kvinnors
207 ekonomiska makt. Kvinnor ska alltid ges rätt och möjlighet att ha enskilda möten med
208 myndigheter, utan manlig släkting eller bekant närvarande. Det behövs tydlig information om
209 att det svenska samhället bygger på att föräldrar har delat försörjningsansvar.

210 **Så vänder vi platser som hamnat efter**

211 Geografi påverkar människors ekonomiska möjligheter och livschanser. Vissa platser, både i
212 städer och på landsbygden, hamnar efter i globaliseringen medan andra blir attraktiva och
213 spännande. Men det finns många som inte kan eller vill flytta från de platser där de är rotade.
214 Klyvningen blir därmed tydligt regional och ibland även lokal, med grannkommuner och till
215 och med grannkvarter med helt olika förutsättningar. Frustrationen kan då bli stor hos
216 människor som känner att den plats dit de är knutna inte ges en rimlig chans, och att de stängs
217 ute från framgång.

218 Att bringa de bästa förutsättningarna till de platser där människor befinner sig, inte bara
219 förvänta sig att människor ska kunna flytta dit de bästa förutsättningarna finns, blir därför en
220 avgörande faktor för att förbättra svensk ekonomis funktionssätt och möta människors oro
221 över samhällsutvecklingen. Decentralisering av ekonomiska möjligheter till fler geografiska
222 platser är en prioritet.

223 Inte minst måste utvecklingen i de så kallat utsatta områdena brytas. Det har lyckats på flera
224 håll i landet, där Falkagård i Falkenberg var först. Politiken på såväl nationell som lokal nivå
225 måste fokuserat arbeta för att snarast få dessa områden att bli trygga och blomstrande
226 boendemiljöer.

227 I grunden är det effektivaste sättet att minska problemen i utanförskapsområdena en
228 fungerande arbetsmarknad, där fler får jobb och färre hamnar i utanförskap. Men det räcker
229 inte. En närvarande ordningsmakt och samordnande polisinsatser krävs, för att säkra
230 invånarens och näringsidkarens trygghet.

231 Utsatta skolor måste vändas och göras till ljuspunkter för området, för att på så vis locka
232 familjer att stanna. Skolor som misslyckas måste därför inte bara få stärkta resurser, utan de
233 behöver snabbt kunna tas över av en annan ledning eller huvudman.

234 Tudelningen mellan attraktiva områden och utsatta områden i städerna är också en tudelning
235 mellan ägt boende i attraktiva områden och hyrt boende i de utsatta. Fler måste ges möjlighet
236 att förvärva sitt boende och bebyggelsen i områden präglade av hyresrätter bör blandas upp
237 med nybyggnation av bostadsrätter, attraktiva boenden och inte minst butikslokaler.

238 Jämställdhet

239 I en tid då kvinnor i genomsnitt har längre utbildning och högre kvalifikationer än män så
240 fortsätter de ändå att tjäna mindre, ha färre chefsposter och i mindre utsträckning äga och
241 driva färre företag. Det är oacceptabelt och ohållbart.

242 **Jämställda löner**

243 Det finns skillnader mellan mäns och kvinnors löner som fortsatt är oförklarade, det vill säga
244 även när hänsyn tas till faktorer som olika yrkesval, utbildningsnivå, ålder och arbetstid. En
245 del av detta lönegap beror troligen på diskriminering. En annan del av lönegapet beror på det
246 fortsatt ojämna uttaget av föräldrapenning och fördelningen av hemarbete. Det finns också
247 negativa och självförstärkande spiraler, där kvinnor tjänar mindre eftersom arbetsgivare
248 förväntar sig att kvinnor ska ta ett större ansvar för hemmet, vilket gör att familjer får
249 incitament att låta kvinnor ta detta ansvar eftersom de tjänar mindre.

250 Det offentliga – kommuner, regioner, myndigheter och staten – har ett särskilt ansvar för att
251 minska lönegapet då offentlig sektor är arbetsgivare inom branscher där en stor andel av de
252 anställda är kvinnor. En mer noggrann inventering av lönegapet i offentlig sektor bör ske för
253 att rätta till systematiska fel.

254 Medlingsinstitutet har konstaterat att det fortsatt finns stora oförklarade löneskillnader mellan
255 kvinnor och män. Detta är självklart helt oacceptabelt att kvinnor får lägre lön, bara på grund
256 av att de är kvinnor. Centerpartiet driver på för att dessa oförklarade löneskillnader successivt
257 ska minska. Staten har ett ansvar att gå före som arbetsgivare.

258 I de yrken som redan är kvinnodominerade, typiskt inom offentlig sektor, är det avgörande att
259 det finns flera och konkurrerande arbetsgivare som tävlar om och tar vara på anställdas

260 kompetens. Valfrihet och mångfald i välfärden är därför viktigt både för medborgarna och för
261 de anställda.

262 **Jämställt företagande**

263 En ännu mer djupgående klyfta mellan män och kvinnor är gapet i ägande och företagande.
264 Alla – oavsett kön – ska ha möjlighet att starta och driva företag. Så är det inte idag. Markant
265 fler män än kvinnor driver företag och kvinnor har svårare att få finansiering för sitt
266 företagande. Ett dynamiskt företagsklimat är grundläggande för att komma till bukt med dessa
267 problem, men det räcker inte när utgångsläget i form av ägande och investerare är så pass
268 ojämnt mellan män och kvinnor.

269 Framgångsrika jämställdhetsprojekt och ekonomiska punktinsatser har genomförts. Men det
270 som behövs är förändringar av bestående karaktär. Centerpartiet vill se ett helhetsgrepp som
271 innefattar flera delar. Kvinnodominerade branscher måste vara öppna för företagande och
272 forskningsresurser måste gå till kvinnodominerade fält i lika hög grad som till
273 mansdominerade. Kvinnor måste också ges likvärdiga möjligheter att ta sig in i branscher som
274 idag är mansdominerade. Företagarpolitiken kan inte enbart fokusera på att i efterhand
275 försöka korrigera för ojämlikheter som har sin orsak långt tidigare.

276 Vidare är det avgörande att den offentliga företagspolitiken i sig inte bidrar till att förstärka
277 den manliga dominans som redan finns i näringslivet. Berörda myndigheter, såsom Vinnova,
278 Almi och Tillväxtverket, måste ges tydliga och mätbara mål. Dessa krav bör kopplas ihop
279 med kraven på finansiering och verksamhet. Mikrolån och riskkapitalförsörjning särskilt
280 riktad till företag som drivs av kvinnor bör öka. Målet ska vara att alla statliga medel för
281 företagande ska fördelas jämställt.

282 **Konkurrenskraft och motståndskraft**

283 För att Sverige ska kunna förbli rikt måste vi kontinuerligt flytta fram positionerna i en
284 intensiv global konkurrens. Skatter och regler måste premiera en långsiktigt hållbar tillväxt.
285 Digitaliseringen av samhället förstärker en trend mot både globala nätverk men också
286 decentraliserade strukturer där växande småföretag blir alltmer avgörande för
287 konkurrenskraften. Nya jobb skapas när startups växer och blir större, varför politiken måste
288 fokusera på att underlätta denna resa för nya företag. Sverige står väl rustat för att möta dessa
289 förändringar. Samtidigt finns stora risker som hotar svensk ekonomi.

290 Nationalismen och protektionismen är en allt större kraft i den globala politiken. Detta är ett
291 särskilt stort hot mot Sverige, eftersom vår ekonomi är helt beroende av utbytet med
292 omvärlden. Sverige måste därför, i alla sammanhang, verka för frihandel. Den Europeiska
293 Unionen är central i detta arbete eftersom den utgör ett frihandelsblock som förhandlar med
294 omvärlden. Utan EU kan inte Sverige säkra frihandel inom Europa och på de globala
295 marknaderna. Sverige och EU bör verka för att fler frihandelsavtal tecknas. Rörligheten för
296 arbetskraft inom EU är också avgörande för svenska företags kompetensförsörjning. Det
297 gäller både våra globala storföretag med verksamheter i många länder och småföretag med
298 behov av särskild kompetens.

299 Vi vet att konjunkturen förr eller senare vänder. I ett läge med hög skuldsättning och låga
300 räntor är Sverige sårbart. Vi måste i högre grad vara rustade för sämre tider.

301 **Minskat regelkrångel för Sveriges företagare**

302 Företag måste kunna skapas och växa, inte bara i städerna utan även på de mindre orter som
303 förlorar anställda och är i stort behov av nya jobb. Fyra av fem nya arbetstillfällen har under

304 de senaste decennierna skapats i små och medelstora företag. Det digitaliserade samhället går
305 också mer och mer mot decentralisering, med små företag och egenföretagare i nätverk. Om
306 en generation kan Sverige ha en miljon företagare. Vårt nuvarande samhälle, dess skatteregler
307 och trygghetssystem, är inte anpassade för ett utspritt och småskaligt företagande. Vi måste
308 därför förändra företagarpolitiken i grunden, med genomgripande regelförenklingar och
309 reformer av skattesystemet.

310 Det småskaliga, aktiva ägandet och företagandet bör inte systematiskt missgynnas gentemot
311 storskaligt och institutionellt ägande. För att minimera krånglet för de allra minsta företagen
312 ska de ha rätt att välja en schablonbeskattning baserat på omsättning. För de växande
313 företagen ska reglerna för kapitalbeskattning vara enkla, översiktliga och uppmuntra aktivt
314 delägarskap. Beskattningen av fåmansbolag bör förenklas kraftigt, vilket kräver ett minskat
315 gap mellan skatt på arbete och kapital.

316 Det behövs ett mer systematiskt regelförenklingsarbete. Det statliga Regelrådet bör förstärkas
317 och ges ökade befogenheter och resurser att föreslå förändringar i lagförslag som bedöms
318 skapa ökad regelbörda. Regelrådet bör också kunna granska regelbördan på lokal nivå och
319 komma med stöd till kommunerna. Nya regler bör dessutom ha en kontrollstation där det efter
320 fem år måste gå att motivera att de fortfarande behövs, annars upphör de automatiskt.
321 Kostnader, i form av såväl tidsåtgång som avgifter, för företag som söker tillstånd hos
322 kommuner och myndigheter måste minska. Om en tillståndsansökan inte besvaras inom två
323 månader bör grundregeln vara att tillståndet beviljas automatiskt.

324 Offentlig upphandling stänger ofta ute småföretag, som bara utgör en tiondel av de som
325 bjuder på offentliga upphandlingar. Offentlig upphandling bör därför småföretagsäkras,
326 genom att krav ställs på att mindre omfattande upphandlingar utformas så att även småföretag
327 kan delta. Syftet med upphandlingarna bör i första hand vara att värna skattebetalarnas
328 intressen.

329 För de minsta företagen utgör en anställds sjukfrånvaro ett stort avbräck, som förstärks av att
330 arbetsgivaren har ansvar att betala sjuklön. Ett högkostnadsskydd för sjuklönekostnader
331 infördes därför för små företag, men tiden för små företag att få tillbaka sjuklönekostnader
332 måste förkortas.

333 Trygghetssystemen måste också anpassas till företagare. Ersättningar måste framöver baseras
334 på faktisk uttagen lön, med övergångsregler för nystartade företag. Försäkringskassan bör ha
335 företags fortlevnad som ett kriterium i sina bedömningar. Mindre arbetsuppgifter som krävs
336 för företagets fortlevnad bör vara möjligt att kombinera med exempelvis att söka jobb och ta
337 ut föräldraledighet.

338 Personer som har varaktigt jobb i Sverige och därmed bidrar till kompetensförsörjningen i
339 Sverige, får inte utvisas på grund av administrativa fel som begåtts av tidigare arbetsgivare.
340 Detta sker dock fortsatt, trots att praxis, och i viss mån lagen, har anpassats för att förhindra
341 det. Reglerna framöver måste vara tydliga. Sanktionerna mot administrativa misstag från
342 arbetsgivare bör riktas mot den arbetsgivare som begått misstagen, inte arbetstagaren. I den
343 mån arbetstagaren själv varit oaktsam, men inte har haft avsikt att lura myndigheterna, är det
344 orimligt att sanktionen är utvisning.

345 **Skattereform för hållbar tillväxt**

346 Trots en rad reformer uppvisar det svenska skattesystemet stora skevheter som begränsar
347 möjligheten till sysselsättning för utsatta grupper, för entreprenörskap och för Sveriges
348 framtida tillväxtpotentialer. Sverige är i stort behov av reformer som stärker Sveriges
349 konkurrenskraft, som lockar investeringar till Sverige och ger våra företag större möjligheter

350 att skapa jobb och tillväxt. Antalet arbetade timmar behöver fortsätta öka om Sverige
351 långsiktigt ska ha råd att behålla och utveckla vår välfärd. Centerpartiet vill därför se en
352 grundlig skattereform, som syftar till att skapa mer jobb och tillväxt och samtidigt ökar
353 kostnaden för miljöfarlig verksamhet.

354 Skattebördan måste minska och förskjutas bort från arbete och till andra skattebaser.
355 Inkomstskatterna har tack vare jobbskatteavdragen gradvis minskat, främst i de lägsta
356 inkomstskikten, vilket kraftigt förstärkt incitamenten att arbeta och ta sig ifrån bidrag. Men
357 arbetsgivaravgifterna förblir höga, vilket minskar företagens efterfrågan på arbete. Breda
358 sänkningar av skatterna för att anställa personer som står långt från arbetsmarknaden måste
359 fortsätta.

360 Marginalskatterna tillhör också världens högsta. Lägre marginalskatter som betalas av färre än
361 idag är avgörande för att värna incitamenten till långa och krävande utbildningar, för att locka
362 experter till Sverige och för att behålla expertis i landet. Skatteskalen bör bli mindre brant.

363 För att möjliggöra sänkt skatt på arbete behöver den offentliga sektorn effektiviseras, men
364 skatteuttaget från andra skattebaser kan också behöva öka. Framförallt skatter på
365 miljöskadliga utsläpp och viss konsumtion måste stå för en högre del av skatteuttaget. Genom
366 grön skatteväxling kan fokus ligga på skatter som bidrar till att lösa miljöproblem, samtidigt
367 som skadliga och snedvridande skatter på arbete och företagande minskar. Vi måste generellt
368 minska dagens stora gap i beskattningen mellan arbete och kapital, som bland annat bidrar till
369 att komplicera företagsbeskattningen. Att minska gapet i beskattning ska ske genom sänkta
370 skatter på arbete, inte genom höjda skatter på kapital.

371 För att skatten på arbete ska kunna sänkas kan också skatteuttaget från fastighetssektorn
372 behöva öka. Det är angeläget med en bred överenskommelse där bostadsbeskattningen ses
373 över för att gynna långsiktig stabilitet. I en sådan överenskommelse är Centerpartiet berett att
374 exempelvis se över ränteavdraget. Ränteavdraget gynnar hög skuldsättning, vilket både
375 riskerar att leda till skeva drivkrafter för den enskilde och problem för statsfinanserna på sikt.
376 Vidare behövs en reform av reavinstbeskattningen för att öka rörligheten på
377 bostadsmarknaden samt en översyn av de regionala skillnaderna i fastighetsavgiften. Därtill
378 bör övriga skatter på att köpa, äga och sälja bostäder ses över. Förändringar bör ta hänsyn till
379 fördelningspolitiska aspekter, också mellan generationer.

380 Överlag är skattesystemet idag för komplext och svårt att överblicka för individen. Alla delar
381 av skattesystemet måste därför förenklas, inte minst gäller det skattereglerna för småföretag.

382 **Använd digitaliseringens kraft**

383 Sverige och svenskt näringsliv har en stark position i den nya digitaliserade ekonomin som
384 måste vårdas och utvecklas. Samtidigt finns en överhängande risk att byråkrati och regler
385 bromsar digitaliseringens möjligheter för nya tjänster och arbetstillfällen. Dessutom har
386 offentlig sektor en mycket varierande grad av digitalisering, vilket påverkar möjligheterna till
387 bättre service för medborgarna. En ny svensk digital modell måste grundas på bejakande av
388 individen och dess behov.

389 Existerande regler bör kontinuerligt anpassas till den nya digitala verkligheten. Det måste
390 vara möjligt för allmänhet och företag att föreslå anpassningar och ändring av tillämpning av
391 existerande regelverk till digitaliseringen, exempelvis genom ett förstärkt Regelråd, som
392 också bör ha möjlighet att ta initiativ till anpassningar.

393

394 För att sänka tröskeln till småskaligt företagande i bl.a. delningsekonomin krävs förenklade
395 regler för mikroföretag, där skatten tas ut som en enkel schablonskatt på omsättningen.
396 Skatteverket måste på sikt också kunna erbjuda möjligheten att via digitala plattformar betala
397 in skatten kontinuerligt och i realtid få information om ersättningar i trygghetssystemen
398 uppdaterade och redovisade.

399 I Sverige finns en exceptionell tillgång till stora offentliga dataserier. Här finns också stor
400 kunskap i det privata näringslivet om hur sådan data kan användas för att förbättra och förfina
401 tjänster. Inom ramen för ett stärkt integritetsskydd bör möjligheten att enkelt, snabbt och
402 billigt få tillgång till stora offentliga dataset förbättras, inte minst för att säkra
403 konkurrensneutraliteten mellan små- och stora företag.

404 Människor förtjänar och förväntar sig att få offentlig service bättre anpassad till sina behov
405 och sin livssituation, vilket kräver en mer effektiv och digitaliserad offentlig sektor. Men idag
406 släpar digitalisering inom offentlig sektor efter, det är ofta lättare att boka jorden-runt-resa än
407 en läkartid på nätet. Offentlig sektor måste bli bättre på att utnyttja digitaliseringens
408 möjligheter.

409 Ersättningsystem inom valfrihetssystemen bör anpassas på ett rationellt sätt, så att privata och
410 ideella utförare kan skapa nya digitala tjänster. Exemplet med digitala läkarbesök visar hur
411 innovationer annars kan upplevas som ett ekonomiskt hot för regioner. Även i det fall där
412 staten öronmärker medel inom välfärdsystemen bör de premiera digital innovation, i
413 synnerhet sådan som kan kompensera för fysiska avstånd.

414 **Motståndskraft inför lågkonjunkturen**

415 Politiken måste både möta de långsiktiga utmaningarna och förbereda ekonomin för de
416 problem som väntar runt hörnet. När konjunkturen vänder nedåt måste svensk ekonomi ha
417 motståndskraft.

418 För det första måste uppbyggnaden av risker på bostadsmarknaden bromsas utan att unga och
419 nyinflyttade hindras från att ta sig in på bostadsmarknaden. I grunden krävs strukturella
420 reformer, bland annat en reformerad bostadsmarknad. Men själva belåningen måste bli
421 mindre skattemässigt gynnsam, samtidigt som regleringen bör fokusera mer på att premiera
422 en sund amorteringskultur än på att stänga vissa inkomsttagare ute.

423 Finanspolitiken måste ha utrymme att stimulera ekonomin, utan att den långsiktiga
424 trovärdigheten för Sveriges statsfinanser äventyras. Respekt för det nya överskottsmålet och
425 skuldankaret är viktiga för att skapa reserver. Reformerna i budgeten måste vara fokuserade på
426 det som förstärker tillväxtförmågan och sysselsättningen. I högre grad bör även kommunerna
427 och regionernas ekonomi tas i beaktande när de offentliga finanserna bedöms inför en
428 lågkonjunktur, så att inte ett starkt statsfinansiellt läge på nationell nivå motsvaras av kraftigt
429 försämrade finanser i kommuner och landsting. Staten måste med mer generella och mindre
430 öronmärkta resurser underlätta för kommuner, landsting och regioner att bedriva en
431 ansvarsfull ekonomisk politik.

432 Finansmarknaderna måste också vara rustade för att möta en kris, genom tydliga regler för
433 krishantering. Skulle exempelvis bostadspriserna falla kraftigt följs det i regel av en dämpad
434 konsumtion och konjunktur, där vissa hushåll med försämrade inkomster kan få svårt att
435 amortera och betala räntor, vilket i sin tur försämrar konjunkturen. För dessa hushåll bör det
436 finnas väl fungerande system för skuldsanering. Vi måste kontinuerligt säkra att det finns
437 rutiner och beredskap för att säkra finansiell stabilitet, för att konsolidera banker, samtidigt
438 som insättarnas pengar tryggas.

439 **Stärk ekonomin för kommuner och regioner**

440 Kommuner och regioner ansvar för en mycket stor del av välfärden i Sverige, och står inför
441 en tuff ekonomisk situation. Var fjärde svensk kommun gick med underskott 2018 enligt
442 Sveriges kommuner och landsting, SKL. Orsaker är bl.a. att Sveriges befolkning består av allt
443 fler äldre, ökade kostnader för barn och unga samtidigt som bristen på arbetskraft är stor i
444 hela samhället, och behovet av nyrekrytering av arbetskraft i kommunsektorn är stor.

445 Genom Januariavtalet ska statsbidragen till kommuner och regioner stegvis öka under hela
446 mandatperioden. En översyn behövs också av de riktade statsbidragen som har ökat kraftigt
447 till bland annat skola, vård och äldreomsorg. Riktade statsbidrag är dyra att söka och hantera
448 och överensstämmer sällan med specifika behov i en viss kommun eller region. Staten måste
449 med mer generella och mindre öronmärkta resurser underlätta för kommuner, landsting och
450 regioner att bedriva en ansvarsfull ekonomisk politik.

451 En särskild problematik är de stora skillnaderna i kommunalskatt, där befolkningen i många
452 landsbygdskommuner betalar långt högre skatt än framför allt de som bor i ett antal
453 förortskommuner i storstadsområdena. Det uppstår en problematik i kommuner med litet
454 befolkningsunderlag och svagare skattekraft, som både får sämre service och högre
455 kommunalskatt. Det är angeläget att både stimulera den ekonomiska utvecklingen i
456 landsbygdskommunerna, och samtidigt se på andra möjligheter att möta ökade behov inom t
457 ex äldreomsorgen än genom höjda kommunalskatter.

458

459 **Centerpartiet vill att:**

- 460 1. omställning och kompetensutveckling ska underlättas. Fler vuxenutbildnings- och
461 vidareutbildningsinsatser behöver inrättas och ett Yrkeshögskolelyft genomföras.
462 Gränsen för studiestöd bör höjas från 47 år till 60 år. Större drivkrafter för företag att
463 satsa på personalens kompetensutveckling måste skapas.
464
- 465 2. turordningsreglerna ska vara lika för alla och baserade på kompetens. Fler ska ges
466 möjlighet att komma in på arbetsmarknaden till en lite lägre lön. En bättre
467 proportionalitet behöver nås i förfackförbunds möjligheter att vidta stridsåtgärder mot
468 mindre företag.
469
- 470 3. människor med långvarig sjukfrånvaro ges bättre förutsättningar att komma in i jobb.
471 Försäkringskassan ska ha ett mål för återgång till arbete, istället för dagens mål om att
472 få ner antalet dagar som utbetalas ur sjukförsäkringen.
473
- 474 4. den som kommer till Sverige möts av höga förväntningar och höga krav. Ett intensivår
475 inrättas för snabbare introduktion till det svenska samhället, med fler timmar av
476 svenskundervisning, arbete, praktik och samhällsorientering. För nyanlända kvinnor är
477 det särskilt viktigt att rikta fokus på språket och att stärka dessa kvinnors ekonomiska
478 egenmakt. Nyanlända bör kvalificera sig in i trygghetssystemen genom arbete.
479
- 480 5. jämställdheten stärks, genom att det oförklarade lönegapet mellan kvinnor och män
481 sluts och att offentliga arbetsgivare visar ledarskap i det arbetet. Statens insatser för
482 företagande i form av riskkapital, rådgivning och stöd fördelas jämnt mellan kvinnor
483 och män.
484

- 485
486
487
488
6. småföretag ges bättre förutsättningar. Trygghetssystemen bör anpassas bättre till företagare. Upphandlingsregler behöver i större grad göra det möjligt för småföretag att delta.
- 489
490
491
492
493
494
7. en kraftig regelförenkling genomförs. Regler ska bibehållas endast när de går att motivera utifrån att de fortsatt fyller en funktion. Regelrådet bör förstärkas och ges ökade befogenheter. Tillstånd ska utfärdas inom rimliga tidsramar. Arbetskraftsinvandring ska bejakas och inte omgärdas med onödiga administrativa bördor.
- 495
496
497
498
499
500
501
502
8. en skattereform genomförs i syfte att öka sysselsättningen och antalet arbetade timmar, stärka Sveriges konkurrenskraft, öka möjligheterna att nå klimat- och miljömålen, förbättra bostadsmarknadens funktionssätt, säkra välfärdens långsiktiga finansiering och minska klyvningen mellan människor och platser. För detta krävs sänkt skatt på jobb och företag, ökad skatt på miljöskadliga utsläpp och viss konsumtion samt att skatterna för att köpa, äga och sälja bostäder ses över. Skatten på att anställa personer med svag ställning på arbetsmarknaden ska sänkas.
- 503
504
505
506
507
9. digitaliseringens kraft används fullt ut. Offentlig verksamhet bör digitaliseras mer, såväl myndigheter som välfärdsverksamheter. Den offentliga data som finns ska tillgängliggöras, så länge det inte riskerar enskildas integritet. Lagar och regler bör kontinuerligt ses över för att anpassas till den nya digitala ekonomin.
- 508
509
510
511
10. kommunernas och regionernas ekonomi stärks. En översyn av kommuners möjligheter att finansiera ökad efterfrågan av tjänster, tex äldreomsorg, på andra sätt än genom höjd kommunalskatt bör genomföras. Högre, och mer generella, statsbidrag krävs samt att särskilt stimulera ekonomisk utveckling i landsbygdskommuner.